

Регіональний філіал Національного інституту
стратегічних досліджень у м. Одесі

ГО «Сприяння міжкультурному співробітництву»

МОНІТОРИНГ ВІЗОВОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ШЕНГЕНСЬКОЇ ЗОНИ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

На прикладі Греції, Польщі та Німеччини

Одеса. Листопад 2013

За фінансової підтримки

**Регіональний філіал Національного інституту
стратегічних досліджень у м. Одесі
ГО «Сприяння міжкультурному співробітництву»**

**МОНІТОРИНГ ВІЗОВОЇ ПОЛІТИКИ
КРАЇН ШЕНГЕНСЬКОЇ ЗОНИ
В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

На прикладі Греції, Польщі та Німеччини

Одеса. Листопад 2013

УДК: 316.3:32.019.5:327.7

Автори:

Шелест Г.В., к.політ.н.

Кривошея Т.І., к.соціол.н.

Моніторинг візової політики країн Шенгенської зони в Одеській області. На прикладі Греції, Польщі та Німеччини / Г.В. Шелест, Т.І. Кривошея; Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень у м. Одесі. - Одеса. – 2013. - 39 с.

Доповідь є результатом моніторингу Генерального консульства Республіки Польща в Одесі, Генерального консульства Грецької Республіки в Одесі, та їх візових центрів в Одесі, та візового центру Німеччини в Одесі, який проводився у вересні-листопаді 2013 року Регіональним філіалом Національного інституту стратегічних досліджень у м. Одеса спільно з ГО «Сприяння міжкультурному співробітництву» в рамках проекту «Оцінювання динаміки візово-міграційної практики країн Європейського Союзу в Україні, на прикладі Одеського регіону», у рамках всеукраїнського моніторингу консорціуму громадських організацій «Європа без бар'єрів», за фінансової підтримки Міжнародного Фонду «Відродження».

© Регіональний філіал
Національного інституту
стратегічних досліджень у м. Одесі

© ГО «Сприяння міжкультурному
співробітництву»

ВСТУП

У 2013 року Регіональним філіалом Національного інституту стратегічних досліджень у м. Одеса спільно з ГО «Сприяння міжкультурному співробітництву» в рамках проекту «Оцінювання динаміки візово-міграційної практики країн Європейського Союзу в Україні, на прикладі Одеського регіону» було проведено відповідний моніторинг Генерального консульства Республіки Польща в Одесі, Генерального консульства Грецької Республіки в Одесі, та їх візових центрів в Одесі, та візового центру Німеччини в Одесі. Дослідження проводилося у рамках всеукраїнського моніторингу консорціуму громадських організацій «Європа без бар'єрів», за фінансової підтримки Міжнародного Фонду «Відродження».

Методика дослідження передбачала: локальне спостереження за роботою вищезазначених установ (телефон, сайт та зовнішнє візуальне спостереження), глибинне інтерв'ю з генеральними та візовими консулами Греції та Польщі, та опитування біля виходу з консульської установи чи візового центру заявників - по 60 осіб на країну.

Опитування тривало з 23 вересня по 28 жовтня 2013 року, безпосередньо у зазначені консульською установою дні видачі віз (наприклад, вівторок та п'ятниця – біля Генерального консульства Греції, та щоденно - біля консульства Польщі та Візових Центрів всіх трьох країн) . Тому до вибірки потрапили ті особи, які саме у ці дні отримали позитивне або негативне рішення. Всі респондентів об'єднує уявлення про доцільність особистого вирішення візових справ без звертання до посередників.

Дослідження було спрямовано на індивідуальних заявників незалежно від мети подорожі, без врахування групових заявок (наприклад, подання анкет від туристичного агентства).

Слід зазначити, що всі дані в наведених нами таблицях та діаграмах приведені в частотах (випадках). Це пов'язано з тим, що кількість респондентів по одній установі кожному консульстві дорівнює 60 особам (менш ніж 100), тож приводити дані в процентах не є коректним.

Для зручності обчислення та розуміння інформації ми умовно розділили вибірку в цілому на дві частини: опитані біля Візових центрів (масив виїжджаючих до Німеччини - 60 осіб та масив виїжджаючих до Польщі та Греції - 60 відповідно) та опитані біля консульств – по 30 осіб відповідно. Порівнювати ці цифри нам здалося доцільним з тієї точки зору, що відповідальність за видачу візи несе лише консульство, а ось

процедура подачі, терміни, суми та іноді пакет документів відрізняються відповідно до того, чи йде комунікація безпосередньо з консульською установою чи посередником. У викладі підрозділів даної записки будемо дотримуватись логіки робочої анкети.

Загальний аналіз та спілкування з аплікантами продемонстрували загальний низький рівень обізнаності українських громадян, щодо візової практики, а саме, різниці між терміном дії візи та терміном перебування у країні, щодо 90 денного терміну перебування у країнах Шенгенської зони, щодо можливостей та правил отримання багаторазових віз, та щодо можливості апеляції у разі негативної відповіді консульської установи.

НІМЕЧЧИНА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА:

Веб-сайт візового центру містить вичерпну інформацію та має вихід на детальну інформацію Посольства ФРН. Біля Візового центру розміщена детальна інформація, яка представлена українською, англійською та німецькою мовою. Зокрема, представлена інформація щодо часу роботи, медичного страхування, застереження щодо роботи посередників, вимоги до закордонного паспорту, інформація для скарг, як записатися на подачу документів, часи роботи. Не представлена інформація щодо необхідних документів, однак співробітники візового центру надають цю інформацію.

Реєстрація на подачу документів відбувається онлайн або за телефоном колл-центру, при чому спостерігається відсутність будь-яких черг на подачу, з можливістю подати заявку наступного дня.

Серед недоліків, варто відмітити відсутність можливого телефонного зв'язку безпосередньо з візовим центром в Одесі. Усі вказані контакти - київські, окрім фізичної адреси.

Причини звернення до візового центру

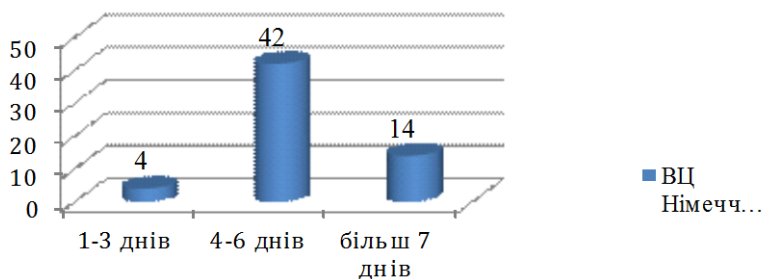
Як свідчать дані масиву від'їжджаючих до Німеччини, найбільш значущою причиною стало те, що у місцевості, де проживають респонденти, немає відповідної консульської установи (27 осіб). 15 осіб звернулося за власним бажанням, із міркувань зручності, майже стільки ж – 13 – по рекомендації консульських працівників. Таким чином, можна зробити висновок, що фактор зручності та відстані до безпосередньо консульської установи переважає необхідність сплачувати додатковий сервісний збір.

Переважна більшість опитаних потрапила на співбесіду щодо подачі документів вчасно (57 із 60-ти).

Загальну кількість апіляцій, яка подається через Візовий центр ФРН в Одесі не є можливим оцінити через відсутність відповіді ВЦ на офіційний інформаційний запит.

ДІАГРАМА 1.

**КІЛЬКІСТЬ ДНІВ З МОМЕНТУ ПОДАННЯ ДОКУМЕНТІВ ДО
КОНСУЛЬСТВА ДО ОТРИМАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ**

Отже, Німецький Візовий центр надає візи досить швидко, найбільш типовий термін очікування – п'ять днів, включаючи дні доставки документів до/з Києва та вихідні дні, що є добрим показником, беручи до уваги дозволений десятиденний термін відповідно до ст. 7 Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз 2008 року.

Таблиця 1. Документи, що надають заявники окрім закордонного паспорта та анкети з фотографіями.

	Документи	Кількість випадків
1	Паспорт громадянина України	56
2	запрошення	4
3	підтвердження фінансової спроможності	57
4	довідка з місця роботи	46
5	трудова книжка	4
6	бронювання квитків	49
7	медичне страхування	58
8	підтвердження оплати проживання	58
9	підтвердження наявності нерухомості в Україні	40
10	інформація приватного характеру (фото, переписка, тощо)	2
11	комерційна інформація	1

12	підтвердження пропозиції роботи, спільних партнерів	1
13	свідоцтво про несудимість	1
14	реєстрація за місцем проживання	3
15	документи на житло за кордоном	1
16	підтвердження родинних зв'язків	1
17	Копія паспорту та податкова декларація запрошуючих	1
18	свідоцтво про шлюб / зміну прізвища	3
19	ідентифікаційний код	0
20	документи на дитину	0
21	залікова книжка / студентський квиток	9
22	пенсійне посвідчення	2
23	посвідчення водія / журналіста тощо	1
24	документи на автомобіль / корабель	4
25	посвідчення інваліда / довідка з лікарні	0
26	лист-клопотання від української організації	0
27	переклади документів	42

Як можна побачити із Таблиці 1, найбільш важливим та актуальними із документів залишаються туристичне медичне страхування та оплата проживання (по 58 випадків відповідно), довідка про наявність коштів на банківському рахунку (57 випадків), внутрішній паспорт (56 випадків), Майже завжди вимагають квитки (49 випадків). Основними також є довідка з місця роботи (46) або навчання (9), переклади україномовних документів (42). Відносно рідко зустрічаються додаткові документи, такі, як: підтвердження родинних зв'язків, документи на житло за кордоном, підтвердження пропозицій по роботі, довідка про несудимість (по 1 випадку відповідно). Можна зробити висновок про те, що документи такого типу є не дуже розповсюдженими серед виїжджаючих.

Не зважаючи на те, що умови надання копії документів про право власності на нерухомість є у переліку необхідних документів з поміткою «якщо не можливо подати іншого документу», тим не менш, 2/3 респондентів надавали ці папери, незалежно від наявності довідки з місця роботи, студентського квитка, тобто тих документів, які є достатніми для підтвердження «укорінення в Україні» - документи на нерухомість та транспортні засоби (40 та 4 випадки відповідно).

Взагалі, німецьке консульство можна назвати серед таких, що вимагають найбільшу кількість документів та їх копій. Так, відповідно до вимог, розміщених на сайті Посольства ФРН, незалежно від мети поїздки, людина повинна подати оригінали та копії всіх сторінок, включаючи пусті, українського паспорту та всіх наявних та попередніх закордонних паспортів, у випадках моряків, додатково і паспорту моряка.

Крім того, недостатньою є довідка з банку про наявність коштів на рахунку, працівники візового центру додатково вимагають довідку про рух коштів на цьому рахунку. Так, одна з респондентом повідомила, що незважаючи на довідку з банку про наявність рахунку на її ім'я, на якому знаходилось більше 30 000 дол. США, а також карткового рахунку, але без довідки про рух коштів, співробітники візового центру вимагали від її чоловіка, разом з яким вона збиралася подорожувати, від руки написати заяву-обов'язок фінансово забезпечувати свою дружину під час 5 денної поїздки до Німеччини.

Таблиця 2. Пільгові категорії громадян

Варто відмітити, що до пільгових категорій відносяться громадяни, які а) мають право на багаторазові візи відповідно до ст. 5 та б) особи, з яких не стягується плата за оформлення віз (консульській збір), відповідно до ст. 6 Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз.

		кількість
1	Працівники органів державної влади	0
2	Постійні члени офіційних делегацій	0
3	Підприємці та представники бізнесу	1
4	Журналісти	0
5	Учасники офіційних програм ЄС з прикордонного співробітництва	0
6	Водії та залізничники, які здійснюють міжнародні перевезення на території ЄС; моряки	0
7	Представники професій, які беруть участь у міжнародних виставках, конференціях, симпозіумах, семінарах і т.п. на території держав-членів	1
8	Спортсмени та особи, які їх супроводжують	0
9	Представники релігійних громад	0
10	Представники громадських організацій	0
11	Учасники офіційних програм обміну міст-побратимів	0

12	Близькі родичі осіб-мешканців держав ЄС	0
13	Особи, що їдуть з метою лікування	0
14	Учні, студенти, аспіранти і вчителі	14
15	Пенсіонери	2
16	Інваліди та особи, що їх супроводжують	0
17	Особи віком до 18 років (або особи до 21 року, які знаходяться на утриманні)	0

Більшість “пільговиків” – це учні, студенти, аспіранти та вчителі (із них 9 – студенти). Слід зазначити, що серед опитаних у “німецькому” візовому центрі 1 респондент, який відніс себе до пільгової категорії (бізнесмен) зазначив, що сплачував візовий збір у сумі 35 євро, що не є порушенням, оскільки, по-перше, він не входить до пільгової категорії безоплатного отримання візи, а, по-друге, метою його подорожі не була професійна діяльність.

Коли респонденти визначали суму консульського збору у гривнях, суми дещо різнилися завдяки курсу євро на день оплати. Окремо за послуги візового центру заплатили всі опитані - 290 гривень (33 особи) або 288 (27 осіб). Послугами інших посередників жоден з опитаних не користувався.

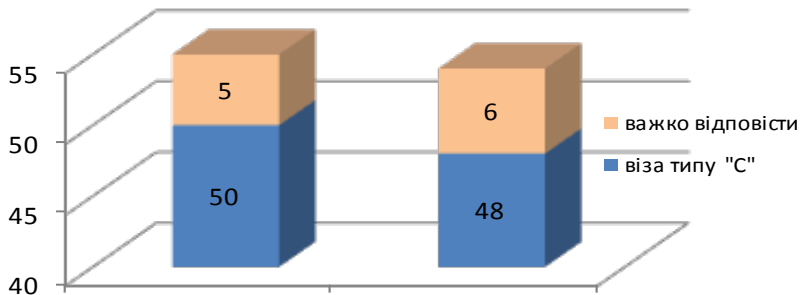
Рівнішнє спостереження продемонструвало наявність представників страхових компаній біля входу у візовий центр, які за певну плату (50 грн.) пропонують послуги щодо заповнення анкет.

На питання «Чи доводилося вам використовувати шенгенську візу для працевлаштування в ЄС?» “ позитивно відповіли 2 особи, негативно – 47, було складно відповісти – 11.

На час опитування у Німецькому візовому центрі 57 респондентів отримали візу, відмовили у візі трьом. Один з респондентів, що отримав негативне візове рішення відмовився пояснювати ситуацію. З двох інших, одному відмову пояснили в усній формі – через недостатність коштів на банківському рахунку, іншому ніяк не пояснили. Жоден з двох не планує подавати апеляцію. Один вважає, що «це забирає багато часу і коштів», інший «не вірить у можливість позитивного рішення».

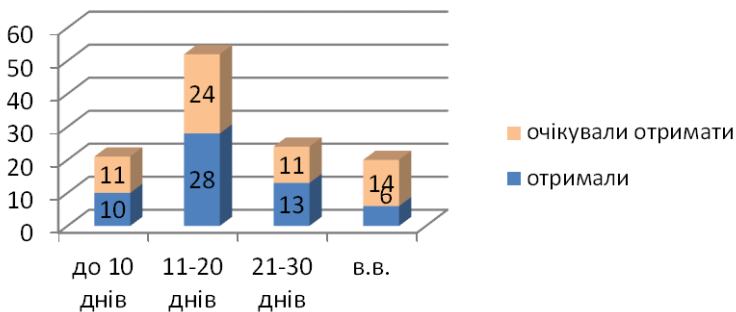
ОЗНАКИ ВІЗИ: КАТЕГОРІЯ, ТЕРМІН ДІЇ, КІЛЬКІСТЬ В'ЇЗДІВ

ДІАГРАМА 2.
КАТЕГОРІЯ ВІЗИ: ЕКСПЕКТАЦІЇ ТА ФАКТ

Діаграма 2. показує нам, що очікування щодо категорії віз майже в повній мірі виправдалися.

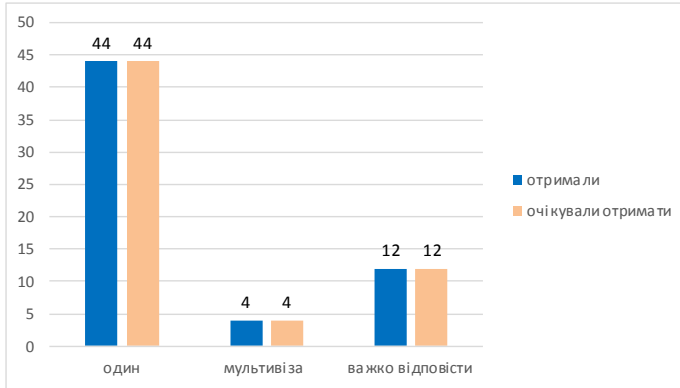
ДІАГРАМА 3.
ТЕРМІН ДІЇ В ДНЯХ: ЕКСПЕКТАЦІЇ ТА ФАКТ.

Найбільш типовим є строк перебування у Німеччині – 11-20 днів (майже третина респондентів так планувала і отримала). Аналіз різниці у кількості днів між терміном дії візи та терміном перебування у країні, так званий «коридор», що залишає можливість маневру, у разі затримки літака або зміни планів, демонструє, що 30 аплікантів отримали візи з «коридором» до 3 днів, 19 – 4 дні, 2 особи - 6 днів, та 1 особа – 13 днів. В той же час, низка аплікантів зазначила, що віза видається рівно на ту кількість днів перебування, яка відповідає квиткам або запрошення (у разі участі у заходах), без можливості «коридору» з додаткових днів перебування).

ДІАГРАМА 4

КІЛЬКІСТЬ В'ЇЗДІВ: ЕКСПЕКТАЦІЇ ТА ФАКТ

Одним з головних висновків є те, що велика кількість людей не звертає уваги на те, яку саме візу вони отримують. Як можна побачити із Діаграми 4, четверо людей очікували мультивізу до Німеччини, і отримали її; у всіх інших одноразова віза.

Всі респонденти були задоволені спілкуванням із працівниками Візового центру, ознак дискримінації не відчували, погодилися з тим, що до них проявляли повагу. Треба зазначити, що процедура отримання візи у Візовому центрі є звичною для майже всіх опитаних цього масиву, тому що вони виїжджають до країн Шенгенської зони не вперше (54 людини – більше одного разу, 4 – один раз, жодного разу не виїжджав – 1).

Крім того, варто відзначити, що у однієї особи вимагали реєстрацію в консульстві після повернення з-за кордону, у того аплікату, який не був у країнах Шенгенської зони останні 2 роки.

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКА РЕСПОНДЕНТІВ

Як можна побачити з Таблиці 3, серед опитаних представників обох статей майже порівно (чоловіків – 32, жінок - 28) і вони є достатньо молодими (старші за 36 років у меншості – 18).

Таблиця 3. Стать та вік

Чоловіки	32
Жінки	28
До 25 років	20
26 - 35 років	21
36 - 45 років	11
46 -55 років	7
56 років та старше	

Велика частина з них не працює (19), як вже зазначалося, багато студентів (14), є домогосподарки і пенсіонери.

19 респондентів вже мають вищу освіту, серед них 7 займають керуючі посади, або є кваліфікованими працівниками (8), некваліфіковані працівників і працівників сільського господарства - 5.

Таблиця 4. Ким ви працюєте

Посада	
Керівник/заступник керівника організації \ приватний підприємець	7
Кваліфікований фахівець з вищою освітою	19
Кваліфікований фахівець з середньою спеціальною освітою	1
Кваліфікований працівник	8
Різнороб, підсобний працівник	3
Робітник сільського господарства	2

ПОЛЬЩА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Не зважаючи на те, що в Одесі розташовано Генеральне консульство Польщі, консульський округ якого покриває Херсонську, Одеську та Миколаївську області, з 2012 року в Одесі також працює візовий центр цієї держави.

Обидва, консульство на візовий центр, мають інформаційні стенди, які надають вичерпну інформацію, яка відповідає дійсності. Також співробітники за телефоном, або особисто, у випадку ВЦ, консультують аплікантів. Веб-сайти ВЦ та консульства, також мають детальну інформацію польською та українською мовами.

Подання документів відбувається виключно після онлайн реєстрації. Так, запис для подання безпосередньо у консульство здійснюється через спеціальний сайт польського уряду: <http://www.e-konsulat.gov.pl/>

Далі подається інформація, що «у випадку вичерпання ліміту прийняття візових анкет через систему e-konsulat, наступні у черзі анкети прийматимуться за посередництвом пункту прийому візових анкет <http://www.polandvisa-ukraine.com/>. За інформацією наданою генеральним консульством орієнтовно 40 місць на день виділяється для консульської установи та 150 для візового центру. Поза онлайн чергою можуть йти журналісти та представники органів місцевого самоврядування та державної влади.

Під час спостереження, чоловік, який представився як представник страхової компанії «Оранта», пропонував допомогу в отриманні візового рішення, стовідсотково обіцяв, що рішення буде позитивним. Він не радив навіть заходити до консульства, а всі питання вирішити з ним особисто.

Причини звернення до послуг Візових центрів.

Таблиця 1. Мотивація звернення до ВЦ

Рекомендація консульських працівників	14
Відмовились приймати документи в консульстві	6
За власним бажанням	9

Майже половина тих, хто звернувся до ВЦ стверджують, що прийшли сюди по рекомендації консульських працівників. П'ята частина респондентів фіксували, що у них відмовились приймати документи в

консульстві. Майже третина – 9 осіб здійснювала процес подачі документів за допомогою ВЦ за власним бажанням. Візовий консул Польщі повідомив, що відмова у прийнятті документів могла бути мотивована лише відсутністю онлайн реєстрації на подання документів, що є обов’язковою умовою.

На офіційний інформаційний запит Візовий центр відмовився надати відповідь, щодо того, скільки осіб в місяць подають документи, користуючись їх послугами. Під час інтерв’ю з візовим консулом Польщі він повідомив, що біля 80% анкет вони отримують через візовий центр.

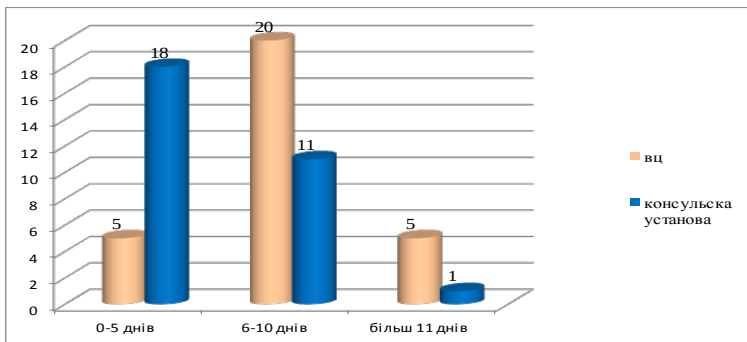
ВЗАЄМОДІЯ ЗАЯВНИКА З УСТАНОВОЮ

На запитання, чи змогли вони потрапити на бажану дату співбесіди, відповіді розподілились таким чином: майже всі заявники ВЦ позитивно відповіли, лише три особи не змогли потрапити на бажану дату. Інша ситуація в консульській установі: тут позитивну відповідь дали лише 18 опитаних. Майже третина не змогла потрапити до консульства в день, коли це було їм зручно.

В аналізований період - серпень-листопад 2013 - для подачі документів через систему генерального консульства - перша доступна дата подачі через тиждень. Однак, спостерігається певна нерегулярність в наявності дат, іноді з незрозумілими інтервалами. Зокрема, 5 вересня можна було зареєструватися лише на 13.09, 16.09, 17.09, 08.10, 14.10 (тобто існувала перерва фактично в місяць), а 18 листопада наявними датами були – 22.11, 25-27.11, 29.11, 2-6.12, і потім знову великий інтервал аж до 23.12.

ДІАГРАМА 1

**КІЛЬКІСТЬ ДНІВ З МОМЕНТУ ПОДАННЯ ДОКУМЕНТІВ ДО
КОНСУЛЬСТВА**

Таблиця 2. Документи, що надають заявники окрім закордонного паспорта та анкети з фотографіями

	Документи	ВЦ	КУ
1	Паспорт громадянина України	29	23
2	запрошення	10	21
3	підтвердження фінансової спроможності	27	7
4	довідка з місця роботи	7	0
5	трудова книжка	2	0
6	бронювання квитків	1	2
7	медичне страхування	27	24
8	підтвердження оплати проживання	4	0
9	підтвердження наявності нерухомості	1	0
10	інформація приватного характеру	1	0
11	комерційна інформація	0	1
12	підтвердження пропозиції роботи, спільних партнерів	6	2
13	свідцтво про несудимість	0	0
14	реєстрація за місцем проживання	0	0
15	документи на житло закордоном	0	0
16	підтвердження родинних зв'язків	1	0
17	паспортна копія та податкова декларація запрошуючих	7	0
18	свідцтво про шлюб / зміну прізвища	0	0
19	ідентифікаційний код	0	0
20	ПЗУ / карта поляка	0	4
21	документи на дитину	0	0
22	залікова книжка / студентський	9	4
23	пенсійне посвідчення	1	0
24	посвідчення водія / журналіста тощо	0	0
25	документи на автомобіль / корабель	0	0
26	посвідчення інваліда / довідка з лікарні	0	0
27	лист-клопотання від української організації	0	0
28	переклади документів	0	0
29	ІНШЕ	0	0

Консульство Польщі та ВЦ вимагають досить сталий набір документів, що не відрізняється від попередніх років. Із 60 опитаних переважна більшість, окрім стандартних (закордонний паспорт, анкета та фото), надавали внутрішній паспорт, медичне страхування та запрошення. Довідку про наявність коштів надавали у ВЦ у 27 випадках. Треба зазначити, що майже половина заявників Консульства (14 осіб) фіксували факт, що подавали тільки стандартні документи, які є в списку обов'язкових на сайті - візовий формуляр, фото, дійсний закордонний паспорт та попередні, у разі наявності, внутрішній паспорт (оригінал і ксерокопія), страховий поліс, документи, що підтверджують мету подорожі (фактично для всіх категорій це - запрошення). Обґрунтування мети подорожі було зазначено консульськими співробітниками, як одне з найголовніших серед усіх документів, що подаються. Додаткові документи можуть вимагатись у разі, якщо виникають сумніви щодо мети поїздки.

На відміну від вимог Посольства Німеччини в Україні (<http://www.kiew.diplo.de/Vertretung/kiew/uk/05/Visa/Unterlagen/0-Reisezwecke-00-Seite.html>), Генеральне консульство Польщі не вимагає в обов'язковому порядку довідку з місця роботи, бронювання квитків та готелю. Не є обов'язковими і документи, які б підтверджували укорінення в Україні або підтвердження фінансової спроможності.

Серед проблем з документами, співробітники Генерального консульства визначили неправильно або неповно заповнену анкету, включаючи непоодинокі випадки заповнення кирилицею, а також запрошення, яке не відповідає дійсності. Візовий консул не назвав такі запрошення фальшивими, адже вони є формально справжніми, але навіть приклад, коли від однієї теж самої польської фірми надходить запрошення для 450 співробітників, коли вона може прийняти не більше 5. Крім того, через те, що останнім часом стали подавати велику кількість фальшивих страхових полісів, візові співробітники почали вимагати не тільки сам страховий бланк, а й квитанцію про її оплату.

Таблиця 3. Пільгові категорії громадян

		ВЦ	КУ
1	Працівники органів державної влади	0	0
2	Постійні члени офіційних делегацій	0	0
3	Підприємці та представники бізнесу	0	14
4	Журналісти	0	0
5	Учасники офіційних програм ЄС з прикордонного	0	0

	співробітництва		
6	Водії та залізничники, які здійснюють міжнародні перевезення на території ЄС; моряки	0	2
7	Представники професій, які беруть участь у міжнародних виставках, конференціях, симпозіумах, семінарах і т.п. на території держав-членів	0	0
8	Спортсмени та особи, які їх супроводжують	0	0
9	Представники релігійних громад	0	0
10	Представники громадських організацій	0	0
11	Учасники офіційних програм обміну міст-побратимів	0	0
12	Близькі родичі осіб-мешканців держав ЄС	0	0
13	Особи, що їдуть з метою лікування	0	0
14	Учні, студенти, аспіранти і вчителі	10	5
15	Пенсіонери	0	1
16	Інваліди та особи, що їх супроводжують	0	0
17	Особи віком до 18 років (або особи до 21 року, які знаходяться на утриманні)	1	0

Як і у попередньому випадку, до пільгових категорій відносяться громадяни, які а) мають право на багаторазові візи відповідно до ст. 5 та б) особи, з яких не стягується плата за оформлення віз (консульський збір), відповідно до ст. 6 Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз.

Традиційно у більшості серед пільгових категорій є студенти та науковці, а також бізнесмени, які мають налагоджені контакти з польськими партнерами.

Треба зазначити, що 8 з 10 респондентів-пільговиків (які користувалися послугами ВЦ) вказують на те, що їдуть з «професійною / лікувальною / навчальною метою», і не оплачували консульський збір. Але ще 2 студента оплатили консульський збір у розмірі 35 євро незалежно від того, що позначили мету свого візиту, як таку, що відповідає пільговій.

Щодо консульської установи - цікаво, що 3 представники пільгових категорій (1 респондент – студент, 2 респонденти - водії та залізничники; моряки) оплачували консульський збір). Інтерв'юери фіксували, що документи подавалися як від пільгової категорії, та ціль поїздки - професіональна. Така ситуація, за словами візового консулу, може бути пояснена, що непоодинокі випадки, що водії надають запрошення від

польської сторони без зазначення, що вони будуть працювати на міжнародних перевезеннях, в такому випадку їх не відносять до пільгової категорії. Решта пільговиків (4 студента / аспіранта / викладача, 1 пенсіонер) – не сплачували консульський збір.

Цікаво, що є певна різниця у відповідях на запитання «Чи доводилось вам використовувати шенгенську візу для працевлаштування в країнах ЄС?». Так, відвідувачі ВЦ – 7 респондентів сказали «так», але серед опитаних біля консульської установи жоден не дав такої відповіді. Варіант відповіді : «Ні, але допускаю можливість» обрали 12 респондентів ВЦ, та 6 заявників консульства. Більшість – 24 респонденти навіть не допускають такої можливості – це також заявники, що подавали документи через консульську установу. До них приєднуються 11 респондентів, яких було опитано біля ВЦ.

ОЗНАКИ ВІЗИ: КАТЕГОРІЯ, ТЕРМІН ДІЇ, КІЛЬКІСТЬ В'ЇЗДІВ

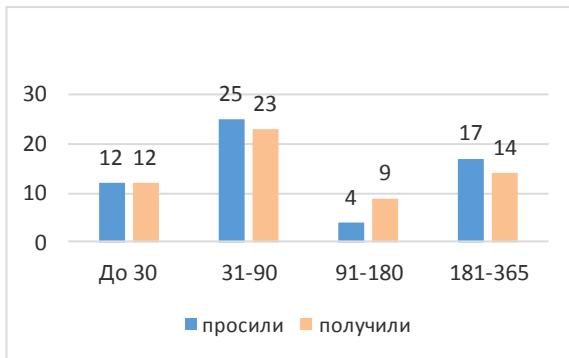
ДІАГРАМА 2. КАТЕГОРІЯ ВІЗ

Отже, як можна побачити з Діаграми 2, ті, хто користувався послугами ВЦ хотіли отримати тільки візу типу С – так 29 респондентів мали надію отримати її, 29 – всі отримали бажане. Ті опитувані, що подавали документи на розгляд через консульську установу також отримали, що хотіли: візу типу С просили і отримали 17 респондентів. Візу типу Д – просили і отримали 13 бажуючих. Очікування щодо категорії віз в повній мірі виправдалися.

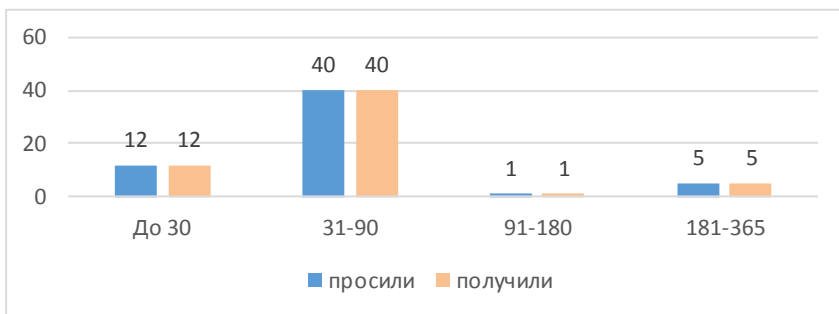
ДІАГРАМА 3.

ТЕРМІН ДІЇ В ДНЯХ: ЕКСПЕКТАЦІЇ ТА ФАКТ (в цілому по Польщі)

ДІАГРАМА 4.

ТЕРМІН ПЕРЕБУВАННЯ В ДНЯХ: ЕКСПЕКТАЦІЇ ТА ФАКТ (в цілому по Польщі)

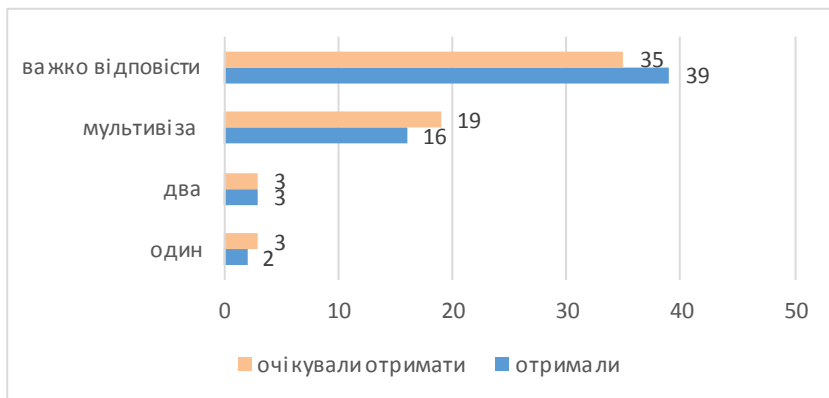

Найбільш «популярними» візами в днях є візи з терміном дії від 31 до 90 днів. Фактично всі респонденти подавалися лише на терміни до одного року. На відміну від Генерального консульства Греції та візового центру Німеччини, Генеральне консульство Польщі видає значну кількість національних віз - типу D, відповідно спостерігається і більша кількість віз загального терміну дії до 365 днів, а також терміном перебування більше 90. Однак, деякі респонденти повідомляли, що у разі аплікації на річну візу типу D для студентів, які їдуть на навчання до польських ВНЗ, співробітники консульства рекомендують подавати лише на 90 денні візи, через те, що по приїзду до Польщі їм все рівно доведеться отримувати дозвіл на перебування.

При чому, важливо зауважити, що більшість віз до 1 року, видаються терміном на 90 днів. За неофіційною інформацією - це звичайна практика консульства з метою перевірки, чи дійсно ви використовуєте візу за призначенням. Якщо перша тримісячна віза була використана правильно, то без проблем надається наступна річна і більше.

ДІАГРАМА 5.

КІЛЬКІСТЬ В'ЇЗДІВ: ЕКСПЕКТАЦІЇ ТА ФАКТ (в цілому по Польщі)

Щодо очікувань респондентів про **кількість в'їздів**, можна зазначити, що за результатами анкетування всі опитані біля консульської установи **задоволені** результатом отриманої візи, хоча не змогли відразу відповісти на запитання, щодо того, яку саме візу вони питали чи отримали. Респонденти, що були анкетовані біля ВЦ також в більшості своєї навіть і не знають (або не хочуть відповідати) яку кількість в'їздів вони просили. Однак, 16 респондентів відповіли, що вони отримали багаторазову візу (просили 19), три респонденти просили і отримали дворазову візу, що є достатньо рідким випадком, та 2 з 3, що просили отримали одноразову візу.

Таблиця 4. Кількість виданих віз

(за інформацією Генерального консульства Польщі в Одесі)

2013 р.	всього	До 1 року	1-2 року	2-3 року	3-4 року	4-5 років
серпень	2300	121	273	42	13	3
вересень	2500	218	200	47	24	7

В той же час відповідно до даних Генерального консульства Польщі в Одесі у серпні 2013 року було видано 2300 віз, з них 414 мульті, у вересні

2013 року – 2500 віз, з них - 496 мульті. В середньому 30 заявників на місяць отримують відмову.

Генеральне консульство Польщі повідомило, що на сьогодні вони не видають багаторазові туристичні візи (окрім поодиноких випадків круїзного туризму). Однак, така можливість вже обговорюється на офіційному рівні під час консульських нарад.

Щодо рівня задоволеності візовим рішенням, то один респондент з числа тих, кого опитували біля ВЦ виявився не задоволеним. На його думку він отримав коротший термін дії візи, ніж мав надію. Але на запитання, «До кого Ви звернетесь для вирішення даної проблеми?» ми отримали відповідь «Ні до кого не звернусь». Підчас анкетування біля Генерального консульства Польщі ми отримали відповіді 2 респондентів, що їм відмовили в отриманні візи. Але ці особи відмовились відповідати про причини відмови та їх подальшу поведінку з цього питання. Всі заявники, що користувалися послугами візового центру отримали позитивне рішення.

Загалом респонденти дали схвальну оцінку працівникам Візового центру та Генерального консульства. Абсолютна більшість - 59 респондентів відповіли, що до них виявляли повагу та ввічливість, та не було ознаки дискримінації. Лише одна людина відповіла негативно.

Таблиця 5.

Відповіді на запитання: «Скільки разів Ви відвідували країни Шенгену за останні 2 роки?»

Кількість відвідувань	ВЦ	КУ
Жодного разу	0	10
Один раз	0	9
Більше одного разу	28	11

З таблиці, що приведена вище можна побачити розрізнення у відповіді на запитання: «Скільки разів Ви відвідували країни Шенгену за останні 2 роки?». Так майже усі опитані респонденти, що віддали перевагу послугам ВЦ виїжджали більш одного разу – 28 опитаних говорять саме так. Щодо заявників консульської установи, то відповіді поділені майже на три рівні частини: третина стверджує, що не відвідували країни Шенгенської зони жодного разу, третина - один раз і ще третина опитаних приєднується до тих, хто здійснював виїзди більше ніж один раз.

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКА РЕСПОНДЕНТІВ

Таблиця 6. Стать та вік.

	ВЦ	КУ
Чоловіки	14	25
Жінки	16	5
До 25 років	11	9
26 - 35 р.	8	6
36 - 45 р.	6	7
46 -55	4	6
56 та старше	0	2

В цьому році нам вдалося опитати біля ВЦ майже порівну чоловіків та жінок. Але біля консульської установи переважно були анкетовані чоловіки. В цілому по країні (Польща) було опитано 39 чоловіків і 21 жінка. Найбільш активна вікова категорія, що подає документи для отримання польської візи це особи до 25 років. Така ситуація розповсюджується на обидві установи. Ми бачимо, що немає жодного респондента у віці 56 років та старше біля ВЦ. Можливо, вони і користуються послугами Центру, але до нашої вибіркової сукупності не потрапили.

Більшість респондентів позитивно відповіли на питання про трудову зайнятість. Так, респонденти ВЦ – 20 осіб кажуть, що вони працюють. Ті, хто не працює – 10 осіб - це студенти. 23 особи, що були опитані біля КУ – також зайняті в трудовому процесі. 6 – не працюючих, це: три студента, 1 пенсіонер та один тимчасово безробітний.

Таблиця 7. Посада заявників

Посада	ВЦ	КУ
Керівник/заступник керівника/приватний підприємець	1	6
Керівник підрозділу/організації	0	1
Кваліфікований фахівець з вищою освітою	14	2
Кваліфікований фахівець з середньою спеціальною освітою	0	2
Кваліфікований працівник	1	5
Різнороб/підсобний робочий	0	4
Робітник сільського господарства	1	1
Інше	0	4

Під час даного опитування до ВЦ подали та отримали візове рішення 14 кваліфікованих фахівців з вищою освітою, по одній персні представлені такі категорії як: керівник/заступник керівника/приватний підприємець, кваліфікований працівник, робітник сільського господарства. До консульської установи звернулись: керівник/заступник керівника/приватний підприємець – 6 осіб, кваліфікований працівник – 5 осіб, різнороб/підсобний робочий – 4 особи, по 2 особи вказують, що вони кваліфікований фахівець з середньою спеціальною освітою та кваліфікований фахівець з вищою освітою. Також 1 респондент - керівник підрозділу/організації і ще один відносить себе до робітників сільського господарства.

ГРЕЦІЯ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Моніторинг діяльності Генерального консульства Грецької Республіки в Одесі виявив певні суперечливі тенденції. З одного боку спостерігається загальне покращення ситуації, зокрема з кількістю виданих віз та якістю обслуговування, в тому числі через відкриття Візового Центру Греції у червні 2013 року. З іншого боку, спостерігається низький рівень видачі багаторазових віз та складнощі у комунікації безпосередньо з Генеральним консульством. Дане дослідження було зосереджено на індивідуальних заявниках будь-якої категорії та мети подорожі. В той же час, основний масив віз, який видає Генеральне консульство Греції в Одесі є туристичні візи, які подаються через туристичні фірми.

Консульський округ Генерального консульства в Одесі складає: Одеську, Миколаївську, Херсонську, Кіровоградську и Вінницьку області, та Автономну Республіку Крим, а також Республіка Молдова.

Генеральне консульство на відміну від ВЦ працює з заявниками лише три дні на тиждень – понеділок, середа та четвер. Так, інформаційні стенди, які розташовані біля Генерального консульства є малоінформативними. Інформаційний стенд надає інформацію виключно російською мовою – часи роботи, телефон для запису, список документів, який відрізняється від того, що розміщений на веб-сайті посольства Греції в Україні. Так додатково вказані копія всіх сторінок трудової книжки та страховий поліс. Така ситуація може викликати плутанину у заявників, які безпосередньо заздалегідь не приїжджають до консульства, а перевіряють інформацію лише на сайті.

Крім того, нашими анкетерами були помічені непоодинокі випадки консультацій щодо процедур та документів з боку представників правоохоронних органів України, які охороняють Генеральне консульство біля входу.

Проблемою є і легкість дозвону до Генерального консульства. Під час локального спостереження, нашим соціологам на протязі декількох днів не вдавалося додзвонитися за телефонами, які зазначені на інформаційному стенді Генерального консульства для запису на співбесіду, не відповідали.

Сайт Генерального консульства є частиною сайту Посольства, який на протязі щонайменш трьох місяці знаходиться у стадії розробки, тому певні лінки, зокрема безпосередній «вихід» на ГК в Одесі

www.mfa.gr/odessa, не працюють. Розміщена базова інформація про необхідні документи та процедури. Окремо виділені лише умови для отримання віз моряками. В той же час, інформацію можна знайти в загальній секції «Visas». <http://www.mfa.gr/missionsabroad/en/ukraine-en/visas>. Уся інформація на сайті представлена лише грецькою та англійською мовами. Однак на сторінці «візи» два документи «До уваги заявників» та «Візи» представлені також і українською мовою.

Більше того, веб-сайт Посольства Греції в Україні за посиланням «До уваги заявників!» відкриває сторінку з інформацією про подання анкет через візові центри у відповідних містах України. При чому не надається інформації про можливість подання документів безпосередньо до консульств.

Сайт візового центру, як і інформаційні стенди біля ВЦ містять вичерпну інформацію. Однак, відсутня можливість телефонного зв'язку безпосередньо з візовим центром в Одесі. Усі вказані контакти - київські, окрім фізичної адреси. При чому перелік документів, який вимагається є ще більшим, ніж вимоги самого ГК, а саме додається внутрішній паспорт, копії всіх паспортів, та детальний план подорожі, у разі подання на індивідуальну туристичну візу.

Причини звернення до послуг Візових центрів.

Нас цікавило, що вплинуло на вибір звернутись до Візового центру. Наведемо дані в таблиці.

Таблиця 1. Мотивація звернення до ВЦ.

Рекомендація консульських працівників	15
Відмовились приймати документи в консульстві	5
За власним бажанням	10

Майже половина тих, хто звернувся до ВЦ стверджують, що прийшли сюди за рекомендацією консульських працівників. Третина респондентів фіксували, що прийшли до ВЦ за власним бажанням. 5 осіб стверджують, що у них відмовились приймати документи в консульстві.

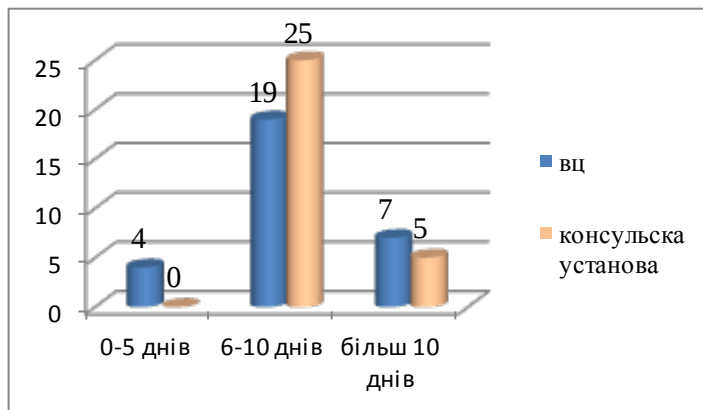
Під час інтерв'ю візовий консул Греції повідомив, що вони позитивно оцінюють відкриття ВЦ в Одесі, оскільки робота з ними є навіть більш ефективною, ніж посередництво туристичних фірм. ВЦ більш відповідально ставиться до своїх обов'язків та якості і ретельності перевірки документів. Незважаючи на те, що не проводиться спеціальних тренінгів з боку Генерального консульства для співробітників ВЦ, але

йде постійний робочий контакт, і всі спірні питання вирішуються оперативно

ВЗАЄМОДІЯ ЗАЯВНИКА З УСТАНОВОЮ

Ми запитували респондентів, чи змогли вони потрапити на бажану дату співбесіди. Отже, відповіді розподілились таким чином: майже всі заявники ВЦ позитивно відповіли, лише дві особи не відповіли на це запитання. Ідентична ситуація в консульській установі: тут позитивну відповідь дали 29 опитаних. Але один респондент дав негативну відповідь.

ДІАГРАМА 1.
КІЛЬКІСТЬ ДНІВ З МОМЕНТУ ПОДАННЯ ДОКУМЕНТІВ ДО
КОНСУЛЬСТВА

У Діаграмі 1 ми бачимо, що і консульство, і візовий центр надають візи не так швидко, як, наприклад Польські установи. До 5 днів чекали лише 4 респонденти ВЦ, для консульства цей термін виявився неможливим. Максимальна кількість заявників – і ВЦ, і КУ – стверджують, що кількість днів, що пройшла з моменту подання документів встановлює від 6 до 10 днів: так 19 респондентів ВЦ і 25 КУ фіксували цей термін. Трапляються також і очкування більш 10 днів. Майже п'ята частина респондентів з обох «точок» опитування говорять про це.

Проблемою є утворення черг біля Генерального консульства, незважаючи на те, що кожного дня на інформаційному стенді біля консульства публікується список тих, хто записаний на інтерв'ю, але

графік фактично не виконується. В той же час біля ВЦ Греції черги відсутні.

За інформацією ГК, в день в середньому обробляється 120 паспортів, при тому, що лише 1 особа - візовий консул, яка приймає рішення, а також в середньому 3 особи, які допомагають із записом на співбесіди та введенням інформації у базу даних. В той же час, вони намагаються увійти у становище конкретного аплікатора, у разі якщо він приїхав, наприклад, з Криму, то Генеральне консульство готове розглядати документи лише 1 день, якщо немає претензій до самих документів.

Таблиця 2. Документи, що надають заявники окрім закордонного паспорта та анкети з фотографіями

	Документи	ВЦ	КУ
1.	Паспорт громадянина України	30	30
2.	запрошення	3	7
3.	підтвердження наявності коштів	20	30
4.	довідка з місця роботи	5	29
5.	трудова книжка	2	25
6.	бронювання квитків	12	12
7.	медичне страхування	26	23
8.	підтвердження оплати проживання	3	7
9.	підтвердження наявності нерухомості	1	0
10.	інформація приватного характеру	0	0
11.	комерційна інформація	0	0
12.	підтвердження пропозиції роботи, спільних партнерів	0	0
13.	свідоцтво про несудимість	0	0
14.	реєстрація за місцем проживання	0	0
15.	документи на житло закордоном	0	0
16.	підтвердження родинних зв'язків	0	2
17.	паспортна копія та податкова декларація запрошуючих	3	4
18.	свідоцтво про шлюб / зміну прізвища	1	0
19.	ідентифікаційний код	29	29
20.	ПЗУ / карта поляка	0	0
21.	документи на дитину	0	1
22.	залікова книжка / студентський	3	1
23.	пенсійне посвідчення	1	0
24.	посвідчення водія / журналіста тощо	0	0
25.	документи на автомобіль / корабель	0	0
26.	посвідчення інваліда / довідка з лікарні	0	0
27.	лист-клопотання від української організації	0	0
28.	переклади документів	1	0

Консульство Греції, по словам респондентів, вимагає від заявників, перш за все, такі документи: внутрішній паспорт (30), підтвердження наявності коштів (30), ідентифікаційний код (30), довідка з місця роботи (29), трудова книжка (25) та медичне страхування (23).

Цікаво, що у ВЦ ситуація декілька інша, а саме: від заявників чекають на внутрішній паспорт (30), ідентифікаційний код (29), медичне страхування (26), підтвердження наявності коштів (20), довідку з місця роботи (5), трудову книжку (2). Фіксуємо, що в даному випадку на практиці вимоги ВЦ є більш лояльні, ніж КУ.

Під час інтерв'ю візовий консул зазначив, що кожна аплікація розглядається індивідуально, і в певних питаннях можливий спеціальний підхід, оскільки співробітники добре розуміють місцеву специфіку. Так, замість банківських рахунків може підійти, наприклад, право власності на нерухомість. Як повідомив консул, його вимоги щодо надання додаткових документів мотивовані не бажанням «завалити» апліката, а знайти більше підстав для того, щоб видати йому візу і не мати в подальшому проблем з внутрішніми перевітками. Наприклад, якщо виникли сумніви, що аплікат правильно використовував попередню грецьку візу, його можуть попросити надати фотографії з попередньої поїздки, або посадочні талони попереднього перельоту.

Останнім часом, нажалю, на думку консула почастишали випадки надання неправдивої інформації, в тому числі від туристичних агентств. Так, наприклад, нещодавно, перевіряючи за випадковим принципом 10 бронювань готелів (зателефонувавши безпосередньо до цих готелів у Греції), він виявив, що всі 10 довідок були фальшивими, оскільки в цих готелях не було бронювання на зазначені дати та прізвища.

Зазначимо, що ні ВЦ, ні КУ не вимагали від наших респондентів реєстрацію після повернення.

Таблиця 3. Пільгові категорії громадян

		ВЦ	КУ
1	Працівники органів державної влади	0	0
2	Постійні члени офіційних делегацій	0	0
3	Підприємці та представники бізнесу	0	0
4	Журналісти	0	0
5	Учасники офіційних програм ЄС з прикордонного співробітництва	0	0

6	Водії та залізничники, які здійснюють міжнародні перевезення на території ЄС; моряки	0	0
7	Представники професій, які беруть участь у міжнародних виставках, конференціях, симпозиумах, семінарах і т.п. на території держав-членів	0	0
8	Спортсмени та особи, які їх супроводжують	0	0
9	Представники релігійних громад	0	0
10	Представники громадських організацій	0	0
11	Учасники офіційних програм обміну міст-побратимів	0	0
12	Близькі родичі осіб-мешканців держав ЄС	1	5
13	Особи, що їдуть з метою лікування	0	0
14	Учні, студенти, аспіранти і вчителі	4	2
15	Пенсіонери	0	0
16	Інваліди та особи, що їх супроводжують	0	0
17	Особи віком до 18 років (або особи до 21 року, які знаходяться на утриманні)	0	0

Як можна побачити з Таблиці 3, до послуг ВЦ прибігали лише 5 пільговиків, з них 4 – учні, студенти, аспіранти і вчителі, та один близький родич мешканців держав ЄС. Три респонденти – пільговики (студенти) не оплачували консульський збір, а ще один (також студент) зазначив, що мета поїздки не відповідає зазначеній категорії. Але ще один представник пільгових категорій (близький родич осіб-мешканців ЄС) відзначає, що мета поїздки відповідає зазначеній категорії, але він сплачував консульський збір.

26 осіб, що подавали документи до ВЦ – оплатили консульський збір у розмірі 35 євро, та послуги ВЦ в розмірі 200-210 грн.

Що до пільговиків, що подавали документи до КУ, то ситуація така: 5 респондентів вказали, що вони є близькі родичі осіб-мешканців держав ЄС, всі вони фіксують, що мета відповідає зазначеній категорії, але всі вони сплачували консульський збір. 2 респонденти – це представники студентства. У одного мета відповідає зазначеній категорії, один сказав, що ні, не відповідає. Але лише ці 2 респондента-пільговика не оплачували консульський збір. Решта – 28 респондентів, що обпитувались біля КУ стверджують, що сплачували 35 євро.

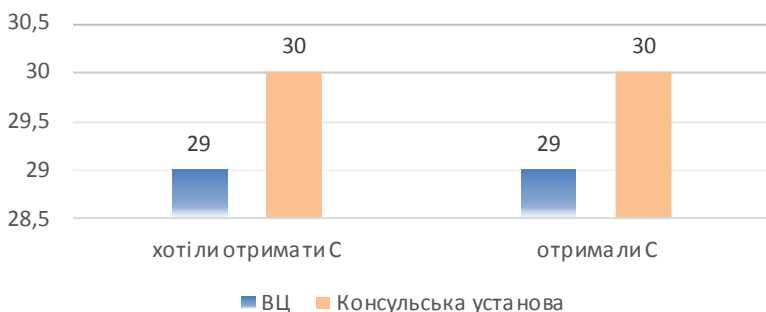
Ніяких додаткових та нелегальних оплат не було зафіксовано.

Далі нас цікавило запитання, чи доводилося вам використовувати шенгенську візу для працевлаштування в ЄС? Так, відвідувачі КУ відповіли наступним чином: позитивно – лише 2 респонденти сказали «так», «Ні, але допускаю можливість» - 20 осіб обрали такий варіант відповіді, більш категоричними виявилось 5 респондентів - вони навіть «не допускають такої можливості». Схожа ситуація з відповідями на це запитання у респондентів, що були опитані біля ВЦ. Лише 2 респонденти відповіли «так», 10 розглядають таку можливість і 6 відносяться негативно, виключають навіть таку можливість.

ОЗНАКИ ВІЗИ: КАТЕГОРІЯ, ТЕРМІН ДІЇ, КІЛЬКІСТЬ В'ЇЗДІВ

ДІАГРАМА 2.

КАТЕГОРІЯ ВІЗИ: ЕКСПЕКТАЦІЇ ТА ФАКТ

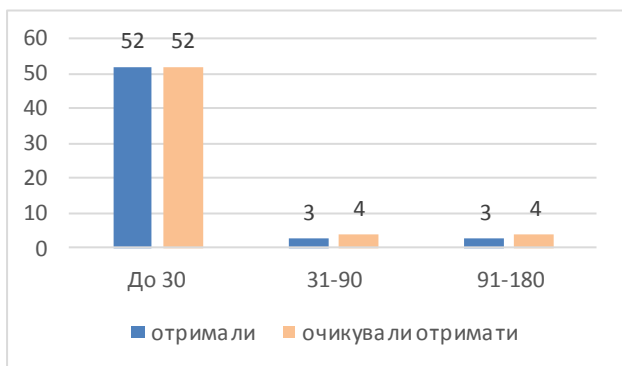

Отже, як можна побачити з Діаграми 2, очікування щодо категорії віз в повній мірі виправдалися.

ДІАГРАМА 3.

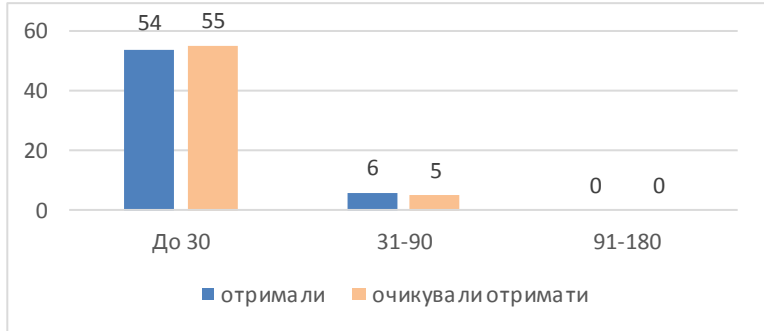
ТЕРМІН ДІЇ В ДНЯХ: ЕКСПЕКТАЦІЇ ТА ФАКТ

(в цілому по масиву Греції)

ДІАГРАМА 4.

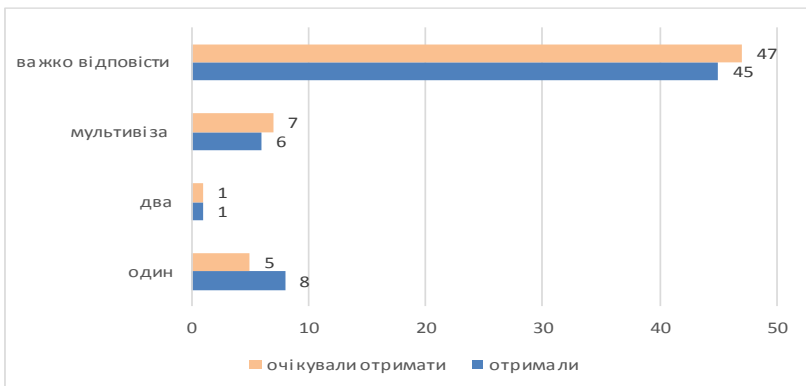
ТЕРМІН ПЕРЕБУВАННЯ В ДНЯХ: ЕКСПЕКТАЦІЇ ТА ФАКТ
(в цілому по масиву Греції)

Малюнок демонструє, що експектації респондентів фактично не були порушені. Алереспонденти не просили термін дії більш ніж 180 днів. Найбільш «популярними» візами є короткострокові візи з терміном дії до 30 днів. В той же час спостерігаються певні відмінності між терміном дії та терміном перебування, в першу чергу через візи терміном дії більше 3 місяців. Це пов'язано з фактичною відсутністю віз типу D, які дозволяють довше ніж 90 днів перебування у країні протягом 180 днів, а відповідно до правил Шенгенської зони, максимальний термін перебування на території країн-членів на протязі 180 днів при наявності візи С - це 90 днів.

ДІАГРАМА 5.

КІЛЬКІСТЬ В'ЇЗДІВ: ЕКСПЕКТАЦІЇ ТА ФАКТ (в цілому по Греції)

Щодо очікувань респондентів про кількість в'їздів, можна зазначити таку ситуацію: респонденти які користувались послугами ВЦ отримали 5

одноразових в'їздів (просили 5), 5 багаторазових візи (очікували 6), одну – двократну (очікували отримати дві), інші респонденти відмовились відповідати.

Також можна зазначити, що сподівання виправдались і у пошукувачів консульства, пояснимо: справа в тому, що майже всі респонденти відмовились або їм було важко відповісти на це запитання. Можна припустити, що конфлікту не було – між експектаціями ті результатом. Один з респондентів просив мультівізу – її він і отримав. Ще один намагався отримати право на 2 в'їзду – і отримав позитивне рішення.

Щодо рівня задоволеності візовим рішенням, то два респондента з числа тих, кого опитували біля ВЦ виявились незадоволеними. Один з них стверджує, що він отримав коротший термін дії візи, ніж сподівався. Інший не сказав причину. Обидва респондента, які не задоволені, «не збираються ні до кого звертатися».

Схожа ситуація з опитаними біля консульської установи. Не задоволені результатом отриманої візи – 2 респондента. По їх відповідям можна стверджувати, що їм також надали коротший термін дії візи. І, так само, як вищезазначені респонденти ВЦ, вони не будуть ніяк реагувати.

Під час анкетування біля ВЦ ми виявили одну відмову, респондент отримав негативне візове рішення. Причину пояснили – це відсутність достатніх коштів та некомплектні документи. Причину було роз'яснено в усній формі. За словами респондента йому не пояснили процедуру апеляції і він не буде користуватися цим правом у зв'язку з тим, що не вірить, що «зможе дістати позитивне рішення».

Зазначимо, що всі 30 респондентів, що подавали документи до КУ - отримали позитивне візове рішення. На період опитування відмови не зафіксовані.

Таблиця 4. Кількість виданих віз
(за інформацією Генерального консульства Греції в Одесі)

	всього	Багаторазові	Відмов
Серпень-вересень 2012	3269	109	17
Серпень-вересень 2013	6923	634	25

Таким чином ми можемо констатувати фактично дворазовий приріст у загальній кількості виданих віз у 2013 році порівняно з 2012 роком, а також ріст у 5 разів багаторазових віз, який в той же час все ще залишається на невеликому рівні. Рівень відмов у Генеральному консульстві залишається на низькому рівні – 0,36%.

Таблиця 5. Оцінка респондентами працівників консульств

		ТАК	НІ
1	Чи виявляли до вас повагу та ввічливість консульські працівники / працівники / візового центру?	60	0
2	Чи були ознаки дискримінації (на підставі статі, расового чи етнічного походження, інше)?	60	0

Взагалі опитані оцінюють роботу працівників як консульської установи, так і ВЦ позитивно. Фактів прояву дискримінації, неповаги зафіксовано не було.

Таблиця 6. Відповіді на запитання: «Скільки разів Ви відвідували країни Шенгену за останні 2 роки?»

Кількість відвідувань	ВЦ	КУ
Жодного разу	0	15
Один раз	4	12
Більше одного разу	24	2

З таблиці, що приведена вище можна побачити розрізнення у відповіді на запитання: «Скільки разів Ви відвідували країни Шенгену за останні 2 роки?». Так майже усі опитані респонденти, що віддали перевагу послугам ВЦ виїжджали більш одного разу – 24. Щодо заявників консульської установи, то відповіді поділені таким чином: половина - 15 осіб, стверджує, що не відвідували країни Шенгену жодного разу, майже половина – 12 осіб - виїжджала один раз, і два з опитаних респондентів о здійснювали виїзди більше ніж один раз.

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКА РЕСПОНДЕНТІВ

Таблиця 7. Стать та вік

	ВЦ	КУ
Чоловіки	13	16
Жінки	17	14
До 25 років	8	9
26 - 35 р.	11	12
36 - 45 р.	11	10
46 -55	0	1
56 та старше	0	0

В цьому році нам вдалося опитати біля грецьких установ майже порівну чоловіків та жінок. Найбільш активна вікова категорія , що подає

документи для отримання грецької візи - це особи від 25 до 45. Така ситуація розповсюджується на обидві організації: КУ і ВЦ. Ми бачимо, що немає жодного респондента у віці 56 років та старше. Якщо порівнювати з минулими дослідженнями – то можна сказати, що респонденти Греції «помолоділи». Однак, це може бути пов'язаним і з сезонністю поїздок до Греції.

Більшість респондентів позитивно відповіли на питання про трудову зайнятість. Так, респонденти ВЦ – 22 особи кажуть, що вони працюють. Ті, хто не працює – 8 осіб - це: 4 студенти, 2 домогосподарки та 2 тимчасово непрацюючі особи.

21 особа, що була опитана біля КУ, також зайняті в трудовому процесі. 6 – не працюючих, це: 5 домогосподарок, 2 студенти та 2 особи, що доглядають за дитиною.

Таблиця 8. Посада заявників

Посада	ВЦ	КУ
Керівник/заступник керівника/приватний підприємець	5	12
Керівник підрозділу/організації	3	0
Кваліфікований фахівець з вищою освітою	11	7
Кваліфікований фахівець з середньою спеціальною освітою	0	0
Кваліфікований працівник	4	2
Різнороб/підсобний робочий	0	0
Робітник сільського господарства	0	0
Інше	0	0

До КУ звернулося цього разу 12 осіб, які віднесли себе до такої посади, як «керівник/заступник керівника/приватний підприємець», 7 фахівців з вищою освітою та два кваліфіковані працівника.

До ВЦ звернулись респонденти з декілька іншими посадами, так ми бачимо з Таблиці 7, що 11 фахівців з вищою освітою користувались послугами ВЦ, 5 респондентів назвали себе керівниками та заступниками, 4 особи – кваліфіковані працівники та 3 керівника підрозділу намагались отримати візове рішення за та подавали документи до ВЦ.

ВИСНОВКИ

Таким чином в результаті проведеного дослідження ми можемо зробити наступні висновки:

1. В Одеському регіоні спостерігається стабільна ситуація з видачею віз країнами Шенгенської зони. При загальному збільшенні кількості виданих віз, однак не спостерігається суттєвого збільшення видачі багаторазових віз.
2. Незважаючи на проголошену уніфікацію вимог щодо документів для аплікантів, тим не менш консульства витребують значно відмінні списки документів, називаючи їх всі обов'язковими, не поділяючи на основні та додаткові. Більше того, спостерігається відмінність у списку документів між генеральними консульствами та візовими центрами цих країн.
3. Наявність візових центрів має суперечливий характер, з одного боку це призвело до збільшення вартості візи через необхідність сплачувати додатковий сервісний збір, з іншого боку, у випадку з Німеччиною це дозволяє не втрачати час та гроші для поїздки в Київ, а у випадках Греції та Польщі - мати можливість подання документів у зручний час. Подання документів до ВЦ в м. Одесі фактично не збільшує час отримання віз.
4. Дослідження не виявило випадків некоректного поводження працівників консульських установ або ВЦ з аплікатами.
5. Інтерв'ю з аплікатами підтвердили загальний низький рівень обізнаності українських громадян щодо візової політики, процедур, типів віз та своїх прав щодо апеляції. Крім того, більшість аплікантів фактично не знає особливостей використання багаторазових віз та різницю між терміном дії візи та терміном перебування в країні.
6. В той же час залишається проблемою низький рівень інформативності стендів біля генеральних консульств та відповідних веб-сайтів, окрім веб-сайту Посольства ФРН. ВЦ при цьому надають більш детальну інформацію, однак не повідомляють українських громадян, що вони також мають право звертатися безпосередньо до консульств.
7. Серед трьох установ, щодо яких було проведено дослідження, найбільш вимогливим з точки зору кількості документів є візовий центр ФРН, відповідно до вимог Посольства Німеччини в Україні. В той же час ці вимоги чітко прописані, що не призводить до серйозного незадоволення громадян. Візовий центр (Посольство) Німеччини отримало оцінку найбільш «екологічно недружнього» через велику кількість ксерокопій документів, які вони вимагають.
8. Позитивною тенденцією всіх візових установ є достатньо короткий термін видачі візи з дня аплікації, а також низький рівень відмов.

RESUME

Monitoring of Schengen countries visa policy in Odessa region Greek, Polish, and German case study

In 2013 the Odessa Regional Branch of the National Institute for Strategic Studies in cooperation with the NGO “Promotion of Intercultural Cooperation” in the framework of the Project “Evaluation of the European Union member-states visa-migration practices dynamics – Odessa region” has accomplished a monitoring of the Consulate General of the Republic of Poland, the Consulate General of the Greek Republic and their visa application centres (VAC) as well as German visa application centre located in Odessa. The research was conducted by the Non-Government Organizations’ consortium “Europe without Barriers” in the framework of the All-Ukrainian monitoring, financed by the International Renaissance Foundation.

Research methodology foreseen: local observation of the listed before organizations’ work (by phone, website and visual observation), detail interview with the Greek and Polish visa and Consuls General, Consulate or VAC applicants’ exit poll – 60 persons for each country.

Exit poll lasted from 09.23.2013 till 10.28.2013.

The research was aimed at individual applicants disregarding the aim of a trip and any group applications (travel office group application for example).

The general analysis and discussion with applicants showed the low level of knowledge by the Ukrainian citizens on visa procedures, namely, term of stay and term of visa valid differences, 90 day term of stay at Schengen zone countries, multi-visa receiving opportunity and rules as well as an opportunity to appeal on Consulate rejection.

The general analysis to the applicants’ documents requirements has demonstrated differences in the Consulates’ lists of documents. All of them marked obligatory without any division on primary and secondary one. Moreover, there are non-coordination among the consulates’ and visa centres’ list of documents of the same countries.

GERMANY

German visa application centre provides visas fast enough; the most typical waiting term is 5 days. German VAC is the one of those that requires the greatest number of the documents and its’ copies. The most important among them are tourist medical insurance and accommodation confirmation (58 cases respectively), bank account reference (57 cases), internal passport

(56 cases), tickets reservation (49 cases). Also the main are an employment (46) or training (9) information, Ukrainian translation of documents (42). However, these requirements are clearly pointed out and are in the public domain that does not lead to serious dissatisfaction of citizens.

Most of the citizens applied, who belong to preferential categories are students, post-graduates and teachers.

During opinion poll, 57 respondents have obtained visas in the German VAC (57 positive and 3 rejections). The most typical term of stay in Germany is 11-20 days (one third of the respondents requested and obtained it). One of the main conclusions is that most of people do not pay attention to what type of visa they receive.

POLAND

The Consulate General of the Republic of Poland is located in Odessa; its` consulate area covers Kherson, Odessa and Mykolayiv regions. However, in 2012 Poland visa application centre started to work in Odessa as well.

The Poland Consulate and VAC require regular set of documents, which are not different from previous years. Except for the standard documents (foreign passport, application and photo) the majority of all 60 respondents provided an internal passport, a medical insurance and an invitation. The Consulate General of Poland does not oblige a mandatory employment information, ticket and hotel booking. Documents that proved financial ability or rooting in Ukraine are not necessary as well.

Both the Consulate and VAC provide visas fast enough, the most typical waiting term is 5 days for the Consulate and 6-10 days for the VAC. Possibility to choose the desired date of interview in the VAC is higher (only three respondents answered that they could not get the day they would like) than in the Consulate (18 positive answers only).

Students and scholars traditionally are the biggest part of the preferential category and also businessmen who have established contacts with Polish partners. The most popular type of visa is the 31 to 90 days term visa. Those respondents that submitted documents to the Consulate got what they wanted: 17 respondents requested and received type C visa. The Consulate General of Poland provides a significant amount of national visas - type D, respectively is observed the rise up of the amount of visas for up to 365 days. 13 applicants requested and received D type visa.

According to the questionnaire results all of the respondents are satisfied with the visa obtained results. At the same time, according to the Consulate General of Poland in Odessa totally 2300 visas were issued in August 2013,

414 of them are multi-visa, 2500 visas in September 2013 - 496 of them are multi-visa. An average of 30 applicants has visa rejects per month.

GREECE

Monitoring of the Consulate General of Greece in Odessa activity found some contradictory trends. On the one hand there is a general improvement of the situation, particularly with the number of visas issued and service quality, including due to the opening of the Visa Application Centre of Greece in June 2013. On the other hand there is a low level of the multi-visa issuing and difficulties in communication directly to the Consulate General. This study was concentrated on any category individual applications disregarding the aim of the trip. At the same time, most of the visas, which the Consulate General of Greece gives in Odessa, are tourists' visas applied by tourist companies.

The Greece Consulate General in Odessa covers Odessa, Mykolayiv, Kherson, Kyrovograd and Vinnitsa regions, Crimean Autonomy Republic and Moldova Republic also.

During his interview, the Visa Consular of Greece said that they evaluate opening of the VAC in Odessa positively, because working with them is even more effective than the intermediary of travel companies. The VAC is more responsible towards fulfilling its' obligations and documentation verification.

Both the Consulate and VAC issue visas slower than the Polish one for example. 4 VAC applicants waited less than 5 days, and this term is almost impossible to the Consulate. Most of applicants who apply both to the Consulate and VAC stated that it takes 6-10 days from the date of documents submission.

The Consulate General informed that 120 passports are worked out per day, taking into consideration that there is only one visa Consular who can make a decision, and there are three persons who assist on interview registration and database filling.

There are some differences between Consulate and VAC function. The Consulate General is dealing with applicants 3 days per week only, information desks are non-informative, the list of requested documents is different to the one published on the Greek Embassy in Ukraine website. According to respondents' opinion, the Greek Consulate firstly demands from the applicants the following documents: internal passport (30), bank account reference (30), identification code (30), employment information (29), work-book (25) and medical insurance (23).

The Visa-Consul has informed during his interview that each application is individually examined and there is a special approach in particular cases, as well the staff understands local specifics.

The VAC demands the following documents: internal passport (30), identification code (29), medical insurance (26), bank account reference (20), employment information (5), work-book (2). Actually the VAC demands are more moderate than the Consulate's one.

There are a low number of the preferential category applicants (5 persons only) such as students and scholars and one EU residents' close relative.

Short term visas, less than 30 days, are the most popular. According to the Consulate General of Greece in Odessa in August-September 2012 totally 3269 visas were issued, 109 of them are multi-visas, in August-September 2013 totally 6923 visas issued, 634 of them are multi-visas. Thus, we can see double increase of the total amount of visas issued in 2012 and 2013, and 5 times increase of multi-visas number, which is still low anyway. The level of rejections in the Consulate General is very low – 0,36% or 17 and 25 for the period.

Thus, the situation on visa issue by the Schengen zone countries is stable neutral in Odessa region. The study does not found any incorrect actions of the Consulates or VAC personnel to the applicants. The positive tendency for all of the visa organizations is the short term of visa issuing from the date of application and low level of rejections. In general, the increase of the quantity of visas issues is not accompanied with the increase of multi-visas granting.